

- *якісний медичний персонал*, який повинен отримувати якісну освіту та достатню заробітну плату, щоб залишатися працювати та надавати кваліфікаційну медичну допомогу у своїй країні;

- *добровільне медичне страхування* – це створення страхових фондів медичного страхування за рахунки добровільних страхових внесків працівників та робочих організацій (індивідуальних та колективних);

- *інноваційне технічне обладнання для закладів охорони здоров'я*, обумовлює подальший розвиток страхових фондів добровільного медичного страхування підвищить додаткові фінансові надходження і дасть змогу оновлювати медичну техніку у медичних закладах для якісного діагностування;

- *цифрова медицина* – це створення обов'язкової цифрової платформи для швидкого реагування, контролю фінансово-медичних дій та економії часу лікарів для приймання більшої кількості пацієнтів.

Впровадження медичного страхування, як обов'язкового, так і добровільного дасть змогу здійснити послідовний перехід до якісного та доступного медичного обслуговування особливо в умовах цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. Веретюк С.М. Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні. *Наукові записки Українського науково-дослідного інституту зв'язку*. 2016. №2.с.51-58.

2. Медичне страхування 2020. URL: <https://ukr.segodaya.ua/ukraine/s-kazhdogopo-400-grn-v-mesyac-v-ukraine-predlagayut-vvestimedicinskoe-strahovanie-1182586.html> (дата звернення: 01.12.2019).

Кириченко Я. О., здобувач вищої освіти 1 курсу, група УБ-201

Науковий керівник – **Мекшун Л. М.**, к.е.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку провідних країн світу та України свідчать про зростання ролі малого бізнесу в створенні доданої вартості, забезпеченні населення робочими місцями, підвищенні рівня валового внутрішнього продукту.

Частка підприємств малого бізнесу в таких розвинених країнах, як Японія, Німеччина, Великобританія, США, становить понад 90%. У країнах Європейського Союзу в 2018 р. кількість підприємств малого бізнесу становила 25 млн; чисельність працюючих, зайнятих в цій сфері, дорівнювала 97,8 млн осіб; обсяг доданої вартості, створеної підприємствами малого бізнесу - 4,3 млн євро. Також слід зазначити, що в ЄС протягом 2008-2018 рр. відбулося зростання кількості підприємств малого бізнесу на 3,5 млн, що становить 16%; кількість зайнятих в цій сфері за вказаний період збільшилася на 5,3 млн осіб, або на 6%; приріст обсягу доданої вартості склала 727 млрд євро, або 20% [1].

В Україні у 2019 році із загальної кількості суб'єктів господарювання 95,4 % (339374 одиниці) становили суб'єкти малого підприємництва у яких річний дохід не перевищував суму еквівалентну 10 млн євро, а кількість працівників була не більшою за 50 осіб [2]. У 2018 році в Україні була прийнята Стратегія розвитку малого та середнього підприємництва

до 2020 року, в якій визначені основні напрями діяльності влади по удосконаленню законодавчої бази, дерегуляції, створенню сприятливих умов функціонування суб'єктів господарювання. Рейтинг Світового банку «Doing business» показав, що у 2019 році порівняно з 2018 роком за показниками ведення бізнесу Україна піднялася з 76 на 71 місце.

У 2020 році на розвиток малого бізнесу як в Україні, так і по всьому світу вплинула пандемія коронавірусу та карантинні обмеження. За даними Аналітичного центру економіко-правових досліджень та прогнозування роботодавців України підприємства малого бізнесу вимушені були звільнити до 30 % працівників, щоб вижити в умовах карантину [3]. Традиційними проблемами вітчизняних малих підприємств залишалися: нестача дешевих кредитів, які особливо необхідні на початковому етапі господарської діяльності; низька купівельна спроможність населення; суспільно-політична та економічна ситуація в країні.

На сьогодні підприємці очікують від влади України [4; 5]:

- активізації тих видів діяльності малого бізнесу, які створюють підстави для успіху на зовнішніх ринках і формування стійкого соціально-економічного зростання країни. Як свідчить проведений аналіз показників діяльності малого бізнесу, такими видами діяльності є переробна промисловість, а також оптова та роздрібна торгівля, інноваційно спрямовані і високотехнологічні виробництва;

- визначення додаткових пріоритетних напрямків діяльності малого бізнесу на основі стратегічних напрямків економічної політики і соціально-економічного розвитку [4; 5];

- державне фінансування малого бізнесу на основі створення спеціальних цільових фондів, а саме фондів мікрокредитування (кредити для організації власного бізнесу, кредити для підтримки пріоритетних видів діяльності, кредити для окремих груп населення, які здійснюють підприємницьку діяльність); фондів гарантування кредитів (гарантії фінансовим установам щодо кредитування діяльності малого бізнесу); фондів зростання кредитування (надання позик підприємцям, які демонструють потенціал до збільшення обсягу продажів, переважно на зовнішніх ринках); фондів венчурного капіталу (фінансова підтримка знову створених малих підприємств шляхом надання податкових кредитів) [5];

- забезпечення пільгових умов кредитування діяльності малого бізнесу з метою сприяння його ефективній діяльності і запобігання банкрутству в перші роки функціонування на основі створення спеціалізованих банків;

- підтримку функціонування малого бізнесу на рівні місцевих органів влади шляхом здійснення консультаційних процедур та сприяння полегшенню здійснення процедур адміністративного характеру [5].

Підсумовуючи основні тенденції та особливості функціонування малого бізнесу в Україні, можна відзначити наступне:

- малий бізнес відіграє провідну роль у формуванні позитивних тенденцій економічного розвитку країни, про що свідчить значна питома вага підприємств цього виду підприємницької діяльності в загальній структурі підприємств, а також частка створюваного ними обсягу доданої вартості і реалізованої продукції;

- вагомий вплив діяльності підприємств малого бізнесу на економічний розвиток країн є фактором активізації формування і реалізації програм його державної підтримки та впровадження відповідних ініціатив, в тому числі пільгових умов кредитування; спеціальних повноважень виконавчих органів влади; спеціалізованих банків; програм навчання здійснення підприємницької діяльності та ін.;

- зрушення акцентів державної підтримки в сторону інноваційно активних і спрямованих на розробку високотехнологічної продукції малих підприємств служить підставою для активізації здійснення науково-дослідницької діяльності суб'єктів малого

бізнесу як власними силами, так і шляхом залучення спеціалізованих установ на договірній основі.

Таким чином, малий бізнес має наступні переваги: він швидко реагує на потреби споживачів, є доволі гнучким і швидко адаптується до змін в кон'юктурі ринку. В Україні частка малих суб'єктів господарювання у ВВП країни всього 16 %, що удвічі менше, ніж у країнах ЄС. Тому тут є резерви підвищення ефективності його функціонування.

Список використаних джерел

1. Annual Report on European SMEs 2018/2019 Research & Development and Innovation by SMEs. URL: <https://ec.europa.eu/>.
2. Косович Б.І., Дмитрук В.О. Ризики розвитку малого підприємництва в сучасних умовах глобалізації. *Економіка та держава*. 2020. №5. С.88-92.
3. Бізнес та COVID-19: вижити не можна померти. Аналітичний центр економіко-правових досліджень та прогнозування роботодавців України. URL: https://fru.ua/images/doc/analytics/BUSINESS_AND_COVID-19.pdf.
4. Пукало О. Теоретичні проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/766>.
5. Звонар Й.П. Бар'єри на шляху розвитку малого бізнесу в Україні та інструменти їх подолання. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/1/10.pdf.

Костюк І. С., здобувачка вищої освіти 3 курсу, група УП-181
Науковий керівник – **Кичко І. І.**, д.е.н., професор
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ВПЛИВ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУСПІЛЬСТВА НА МОТИВАЦІЮ ПЕРСОНАЛУ В УКРАЇНІ

У наш час мотивація персоналу є одним з найбільш важливих аспектів в моделі розвитку будь-якого підприємства. З кожним роком людський потенціал набуває все більших обертів, відбуваються зміни в соціокультурному сприйнятті, що спричиняє суттєві зрушення у формуванні людських потреб, а отже, в їхній ціннісній шкалі теж. Такі зрушення напряму впливають на структуру мотивації персоналу та є передумовою формування філософії стимулювання персоналу нового часу.

Мотивація персоналу як важливий елемент управління підприємством передбачає спонукання працівників до плідної роботи, спрямованої на досягнення цілей підприємства. Без мотивації неможливо ефективно впливати на працівника при виконанні прийнятих рішень і завдань. Правильно побудована модель мотивації персоналу на підприємстві дає змогу вирішити ряд завдань, а саме: досягти поставлених цілей, високого рівня трудової віддачі, лояльності до підприємства з боку працівників, забезпечити високий рівень конкурентоспроможності та інші. Будь-яка модель стимулювання персоналу на підприємстві включає в себе матеріальну, трудову та статусну мотивацію праці. Беззаперечним є те, що всі вони є ключовими елементами впливу на рівень продуктивності, професійного росту, самовіддачі та ефективності працівників.

В Україні провідну роль відіграє саме матеріальна мотивація праці. Таке явище зумовлене низкою причин, зокрема низьким рівнем заробітку, диференціацією доходів, а